

L'última guerra dels bòers

JORDI PLAY

ALFRED BOSCH I PASCUAL

(Barcelona, 1961)

“L’any 1993 me’n vaig anar a Sud-àfrica a completar la meua tesi doctoral sobre el CNA, el moviment polític liderat per Nelson Mandela, que havia sortit de la presó i estava negociant amb Frederik De Klerk una complicada evolució cap a la nova Sud-àfrica. Avui pot semblar un trànsit senzill i evident, però aleshores hi havia turbulències a diari i molts observadors pensaven que allò acabaria en un bany de sang. Afortunadament no fou així, tot i que va caldre superar incidents greus com el que es relata en l’article.

Les fotos del reportatge les vaig fer en un míting neonazi que es va celebrar a tres carrers de casa. Els militants uniformats no em van cridar l’atenció –s’hi posaven bé i tot–, fins que va arribar un capítol i em va expulsar a crits de la zona. Em va impressionar la veu tronadora, de contraaix castigador, del líder que va parlar en aquella concentració; l’avui difunt Eugene Terreblanche.

Abans de morir es va revelar l’escàndol de les seves turbulentes relacions homosexuals amb nois joves negres.

En l’actualitat sóc portaveu d’ERC al Congrés Espanyol.”

La tensió creixia a Sud-àfrica a mesura que el país avança cap a un sistema multiracial. Les matances de juny de 1993 obrien un parèntesi en l’entesa entre els diversos pobles. Aquest és el retrat d’un d’ells: els bòers, la tribu blanca.

ALFRED BOSCH

És el 25 de juny de 1993. Al Centre de Convencions de Kempton Park, prop de Johannesburg, els representants d’una vintena de partits polítics continuen negociant el futur de Sud-àfrica. Els delegats del Congrés Nacional Africà (ANC) tenen pressa per arribar a l’últim punt de l’ordre del dia: la confirmació de la data de les primeres eleccions democràtiques al país.

A l’exterior, un grup d’unes sis mil persones es manifesta contra el que, segons ells, significa la rendició de Sud-àfrica a una conspiració de marxistes i liberals. Res de nou, de moment: les protestes són constants davant el recinte i la policia, com sempre, s’ho mira amb una certa passivitat. Però, a alguns observadors, no se’ls escapa el detall: la majoria dels manifestants van armats i uniformats, i expressen una actitud netament agressiva.

De sobte, apareix un vehicle blindat, com caigut del cel. Una colla d’ultradretans s’hi apleguen i l’empenyen fins a rebentar les vidrieres d’entrada. Una tromba de gent penetra a l’edifici. Sonen alguns trets. Els comandos irrompen a la sala de plens, esclafen els ordinadors, desconnecten els telèfons, agredeixen els polítics, entonen himnes patriòtics. Un parell de trinxes orinen a les parets. El caos s’ha apoderat de l’edifici, i la policia no es belluga. El líder messiànic

del grup, Eugene Terreblanche, declara: “Volien guerra? Doncs aquí la tenen”.

La tribuna blanca. Els bòers, descendents de colons holandesos, es van establir a la Ciutat del Cap al segle XVII. Quan els anglesos es van apoderar de la colònia, bona part d’ells van aplegar bous i carros, i van emprendre el Gran Trek cap al nord. No estaven disposats a consentir la dominació cultural britànica ni la política liberal que, entre altres coses, pretenia abolir l’esclavatge.

Els bòers, com alguns sionistes, creien en la possessió de la terra per obra i gràcia de la Divina Providència. Van adoptar l’apel·latiu d’afrikaners, considerant que la seva africanitat era tant o més justificada que la de les tribus bantus establertes a la regió. Van fundar les repúbliques independents del Transvaal i de l’Estat d’Orange, i es defensaren a ultrança quan els britànics, per raons estratègiques i econòmiques (especialment amb la descoberta d’or i diamants), van decidir d’annexionar-les.

Les tropes i les guerrilles afrikaners van lluitar amb perseverança, però van perdre la guerra contra els exèrcits de Sa Majestat Imperial. Es va fundar la Unió Sud-africana, fruit d’una aliança precària entre ambdós bàndols. Per als més intransigents, malgrat tot, la lluita continuava. El govern sud-africà, que va entrar a les dues guerres mundials a remolc de la Commonwealth, va haver